

Uzasadnienie wyroku z 11 października 2023r.

W pozwie z 1 czerwca 2022 roku powódka (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. wniosła o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanej A. T. (1) kwoty 15058,98 złotych wraz z odsetkami umownymi za opóźnienie w wysokości czterokrotności kredytu lombardowego NBP od kwoty 13889,13 złotych od 2 czerwca 2022 roku do dnia zapłaty, a nadto o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych. W uzasadnieniu powódka wskazała, że 4 lipca 2008 roku zawarła z pozwaną umowę kredytu odnawialnego. Podniosła, że wobec braku spłaty powstałego zadłużenia wypowiedziała pozwaną pismem z 13 kwietnia 2021 roku przedmiotową umowę, co spowodowało wymagalność całości zadłużenia i legło u podstaw powództwa. Powódka zaznaczyła, że na dochodzoną kwotę składa się należność główna w kwocie 13889,13 złotych oraz odsetki naliczone do 1 czerwca 2022 roku w kwocie 1169,85 złotych.

W odpowiedzi na pozew pozwana A. T. (1) wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu zajętego przez siebie stanowiska wskazała, że powód nie wykazał roszczenia zarówno co do zasady, jak i co do wysokości.

W dalszych pismach procesowych strony podtrzymały dotychczas wyrażone w sprawie stanowiska. Na rozprawie 20 września 2023 roku pozwana podniosła nadto, że dochodzone przez powódkę roszczenie jest co najmniej przedwczesne, albowiem leżąca u podstaw sprawy umowa nie została dotychczas prawidłowo wypowiedziana – wypowiedzenie było bowiem skierowane na błędny adres, a nadto nie spełniało wymogów art. 75c Prawa bankowego; zaznaczyła również, że wierzyciel nie wskazał, w którym momencie zaistniały przesłanki do wypowiedzenia umowy, a tym samym od kiedy biegnie termin przedawnienia rzeczzonego roszczenia.

Sąd ustalił co następuje:

4 lipca 2008 roku (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. (dalej: (...)) zawarła z A. T. (2) oraz A. T. (1) umowę kredytu odnawialnego. Na mocy ww. umowy kredytobiorcy otrzymali odnawialny kredyt w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym w formie limitu kredytowego w kwocie 20 000 złotych. W umowie przewidziano, że posiadacz rachunku wyraża zgodę na uznanie za doręczone wypowiedzenia wysłanego przez (...) na ostatnio wskazane nazwisko i adres w razie jego zwrotu do (...) (§ 18). W treści ww. umowy kredytobiorcy podali wspólny adres: Ż., osiedle (...).

2 lipca 2010 roku (...) oraz A. T. (2) i A. T. (1) zawarli aneks do opisanej powyżej umowy. W treści aneksu kredytobiorcy wskazali, że zamieszkują w Ż. na ul. (...). Na mocy rzeczzonego strony obniżyły od 2 lipca 2010 roku limit kredytu odnawialnego do kwoty 5 000 złotych.

4 lutego 2016 roku (...) oraz A. T. (1) zawarli, za pośrednictwem kanału elektronicznego, kolejny aneks do opisanej powyżej umowy. W treści aneksu kredytobiorcy wskazali, że zamieszkują w Ż. na ul. (...). Na mocy rzeczzonego strony podwyższyły ponownie limit kredytu odnawialnego do kwoty 15 000 złotych. Podczas rozmowy z pracownikiem (...) 10 lutego 2016 roku A. T. (1) potwierdziła złożenie oświadczenia woli w zakresie zawarcia ww. aneksu; w czasie tejże rozmowy potwierdziła również, że zamieszkuje pod adresem Ż. ul. (...), nie potwierdziła natomiast, że jej adres korespondencyjny to Ż. osiedle (...), tj.:

Konsultant: (...) adres zamieszkania?

A. T. (1): (...) Ż.

Konsultant: <odgłos przyjęcia, potwierdzenia> A adres korespondencyjny osiedle (...) tak, 4F/3? Zgadza się?

A. T. (1): yyy znaczy się yyy mmm pewnie nie jest tam jeszcze zmieniony bo może być <niezrozumiałe> mąż już zmieniał, może być

Konsultant: korespondencyjny, ale Państwo mogą sami zmienić w bankowości elektronicznej...

A. T. (1): aha

Konsultant ... (...) jak Pani się zaloguje do bankowości

A. T. (1): aha, dobrze to my sobie to zmienimy, dobra (...).

Z uwagi na występujące zadłużenie (...) zdecydowało się wypowiedzieć ww. umowę kredytową, w związku z czym 13 kwietnia 2021 roku skierowało do A. T. (1) pismo o nagłówku (...). W treści pisma wskazano, że powodem wypowiedzenia jest utrata zdolności kredytowej, a termin wypowiedzenia wynosi dwa miesiące od dnia doręczenia pisma. W treści przedmiotowego pisma nie zawarto informacji o możliwości złożenia, w terminie 14 dni roboczych od dnia otrzymania wezwania, wniosku o restrukturyzację zadłużenia. Rzeczone pismo zostało wysłane na adres „osiedle (...), (...)-(...) Ż.”. Przesyłka została podwójnie awizowana i zwrócona nadawcy.

Pismem z 5 sierpnia 2021 roku (...) skierowało na tożsamy adres pismo, w którym „w związku z wypowiedzeniem warunków spłaty (...)” wzywa do zapłaty 13 889,13 złotych w terminie 7 dni od doręczenia”. W treści tego pisma znajduje się następująca fraza „w przypadku braku możliwości dokonania jednorazowej spłaty należności, (...) Bank (...) SA informuje o możliwości zawarcia porozumienia lub ugody, ustalających warunki spłaty zadłużenia (...). Niespłacenie zaległości wobec (...) Banku (...) SA albo brak złożenia wniosku o zawarcie porozumienia lub ugody w terminie 7 dni od otrzymania wezwania spowoduje, że (...) Bank (...) SA podejmie przewidziane umową oraz przepisami prawa działania w celu uzyskania tytułu wykonawczego”.

Wyrokiem z 26 maja 2021 roku Sąd Rejonowy w Żorach ustanowił pomiędzy A. T. (1) a A. T. (2) z dniem 26 maja 2021 roku rozdzielną majątkową. A. T. (2) ogłosił upadłość konsumencką, a leżące u podstaw sprawy roszczenie (...) zostało ujęte w spisie wierzytelności i uznane.

(dowód: umowa kredytu odnawialnego – k. 8-11; oświadczenie o poddaniu się egzekucji

– k. 12-13; tabelaryczne rozliczenie kredyty – k. 14-16; wypowiedzenie umowy – k. 17-19; wezwanie do zapłaty – k. 20-21; wyrok ustanawiający rozdzielną majątkową – k. 54-57; komunikat nr 11/2022 (...) S.A. – k. 62-63; wydruk ze strony NBP – k. 64-65; aneksy do umowy kredytu odnawialnego – k. 73 oraz 74; formularz informacyjny – k. 75-75; informacja o ryzyku – k. 77-78; informacja o procedurze reklamacyjnej – k. 79; historia operacji na rachunku kredytowym – k. 80-84; regulaminy bankowe – k. 85-100; informacja syndyka masy upadłości A. T. (2) – k. 119; nagranie audio rozmowy z 10 lutego 2016 roku – k. 139; zeznania A. T. (1) – k. 149)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie przedłożonych przez strony dokumentów, nagrania audio oraz zeznań pozwanej. Dowody te były ze sobą spójne i tworzyły komplementarną całość, wobec czego Sąd nie dopatrywał się okoliczności mogących rzutować na ich wiarygodność.

Sąd zważył następująco:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie, a to z uwagi na swoją przedwczesność.

Zgodnie z art. 69 § 1 ustawy z 29 sierpnia 1997 roku – Prawo bankowe przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Art. 75 ust. 1 przywołanej ustawy precyzuje przy tym, że w przypadku niedotrzymania przez kredytobiorcę warunków udzielenia kredytu, bank może wypowiedzieć umowę kredytu. Z kolei stosownie do art. 75c Prawa bankowego, jeżeli kredytobiorca opóźnia się ze spłatą zobowiązania z tytułu udzielonego kredytu, bank wzywa go do dokonania spłaty, wyznaczając termin nie krótszy niż 14 dni roboczych; w wezwaniu, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym bank informuje kredytobiorcę o możliwości złożenia, w terminie 14 dni roboczych od dnia otrzymania wezwania, wniosku o restrukturyzację zadłużenia (procedura restrukturyzacji zadłużenia).

W judykaturze słusznie podnosi się, że w świetle w świetle celu i charakteru prawnego art. 75c Prawa bankowego pominięcie obowiązkowej procedury restrukturyzacji przez bank czyni dokonane wypowiedzenie kredytu bezskutecznym; brak podjęcia przez bank ustawowo przewidzianych czynności, które poprzedzają wypowiedzenie, czynią wypowiedzenie przedwczesnym (tak m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 czerwca 2023 roku, sygn. akt I CSK 5548/22, czy też wyrok Sądu Najwyższego z 18 czerwca 2021 roku, sygn. akt IV CSKP 92/21). Słusznie wskazuje się bowiem, że dokonanie wypowiedzenia rzeczony umowy nie może być czynnością nagłą, zaskakującą dla kredytobiorcy nawet jeśli istnieją podstawy do podjęcia takiego działania zgodnie z treścią umowy; wypowiedzenie jest najbardziej dotkliwą sankcją dla kredytobiorcy, dlatego skorzystanie z niego powinno nastąpić po wyczerpaniu odpowiednich wezwań i propozycji przewidzianych przez normy imperatywne. Równocześnie zauważa się, że „brak jest argumentów dla przyjęcia stanowiska, że bank dokonujący wypowiedzenia umowy kredytowej pod rządem art. 75c Prawa bankowego nie jest zobowiązany do dochowania rygorów wypowiedzenia umowy określonych przez obowiązującą ustawę, z tego względu, że umowa kredytowa została zawarta przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej. Przepisy tej ustawy nie zawierają regulacji przewidującej ich stosowanie do umów zawartych po jej wejściu w życie. Istotą regulacji zawartej w art. 75c Prawa bankowego jest zaś określenie wymogów dotyczących wypowiedzenia umowy, a więc innej czynności niż zawarcie umowy kredytowej. Natomiast celem tej regulacji było zwiększenie gwarancji ochrony przysługującej kredytobiorcom, co jednoznacznie przemawia za stosowaniem nowej regulacji do wypowiedzeń umów kredytowych dokonywanych w czasie obowiązywania art. 75c Prawa bankowego” (por. wyrok Sądu Najwyższego z 8 marca 2023 roku, sygn. akt II CSKP 832/22).

Ostatecznie zaznaczyć należy, że trafny jest pogląd, iż charakter prawny wypowiedzenia umowy kredytu, jego skutki oraz termin wypowiedzenia umowy sprzeciwiają się uznaniu pozwu za pismo, które może zastąpić wypowiedzenie umowy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 17 stycznia 2020 roku, sygn. akt I Aca 205/19).

Przenosząc powyższe rozważania teoretyczno-prawne na kanwę rozpoznawanej sprawy wskazać należy, że nie budzi wątpliwości fakt, że łącząca strony umowa była umową kredytu w rozumieniu przywołanych regulacji Prawa bankowego; brak jest podstaw do kwestionowania mocy prawnej zarówno umowy bazowej, jak i dwóch zawartych do niej aneksów. Z przedłożonych dokumentów wynika równocześnie, że ww. umowa została wykonana przez kredytodawcę prawidłowo. Mógł on zatem domagać się od kredytobiorców spełnienia swoich świadczeń – i to zarówno od A.-P. T., jak i A. T. (2), tj. od każdego z osobna. Skuteczność sądowego dochodzenia roszczenia z rozpatrywanej umowy uwarunkowana jest jednakże jej wcześniejszym wypowiedzeniem. Te zaś musi przebiegać w zgodzie zarówno z zawartymi między stronami uzgodnieniami umownymi, jak i przepisami imperatywnymi prawa powszechnego, w tym art. 75c Prawa bankowego. Przeprowadzone przez Sąd postępowanie dowodowe wykazało, że leżąca u podstaw sprawy umowa kredytowa nie została dotychczas prawidłowo wypowiedziana pozwanej. Jak bowiem wyżej wskazano pominięcie obowiązkowej procedury restrukturyzacji z art. 75c przez chcący wypowiedzieć umowę bank czyni dokonane wypowiedzenie kredytu bezskutecznym. W niniejszej sprawie złożone pozwanej wypowiedzenie umowy kredytowej nie zawierało jakiegokolwiek propozycji restrukturyzacji zadłużenia, która to w świetle art. 75c Prawa bankowego jest warunkiem sine qua non skuteczności wypowiedzenia umowy kredytowej; jeśli nawet procedura taka była wdrożona (np. osobnym pismem wysłanym przed wysłaniem wypowiedzenia), to (...) nie przedstawiło jakiegokolwiek dowodu w tymże zakresie (por. art. 6 k.c. oraz 232 k.p.c.). Oceny wypowiedzenia jako bezskutecznego nie może zmienić zawarcie powierzchownie zbliżonej do wymogów art. 75c Prawa bankowego propozycji w piśmie z 5 sierpnia 2021 roku (a więc już po upływie terminu rozwiązania umowy wskazanej w piśmie ją wypowiadającym z 13 kwietnia 2021 roku) – podobieństwo to jest w istocie li tylko pobieżne. Propozycja restrukturyzacji musi nastąpić bowiem przed, a nie po wypowiedzeniu umowy kredytowej; propozycja zawarcia ugody/porozumienia złożona później ma na celu wyłącznie zapewnienie sprawności rozliczenia stron po rozwiązaniu umowy, a zatem jest to zupełnie inny cel niż restrukturyzacja, o której mowa w art. 75c Prawa bankowego. Mając na uwadze powyższe, powództwo podlegało oddaleniu jako przedwczesne, gdyż wypowiedzenie umowy z powodu zaniechania złożenia propozycji restrukturyzacji zadłużenia było bezskuteczne.

Niejako ubocznie wypada wskazać, że nawet przy hipotetycznym spełnieniu wymogów z art. 75c Prawa bankowego skuteczność złożenia w sprawie wypowiedzenia pozostawałaby co najmniej wątpliwa. Pozwana opiera bowiem

doręczenie wypowiedzenia na fikcji, o której mowa § 18 łączącej strony umowy. Stanowi ona, że „posiadacz rachunku wyraża zgodę na uznanie za doręczone wypowiedzenie (...) wysłane przez (...) SA na ostatnio wskazane nazwisko i adres w razie jego zwrotu do (...) SA”. Pozwana w pierwotnej umowie wskazała, że mieszka na osiedlu (...) w Ż.. W dalszych aneksach jako swój adres zamieszkania wskazywała jednak ul. (...) w Ż.. Podczas rozmowy telefonicznej z pracownikiem powódki w lutym 2016 roku pozwana potwierdziła, że mieszka na ulicy (...); z kolei jej odpowiedź na pytanie konsultanta czy jej adres korespondencyjny to ciągle osiedle (...) (zob. transkrypcja powyżej) ma niejednoznaczny, ze wskazaniem na zaprzeczający wydźwięk. W ocenie Sądu od powódki – jako profesjonalisty w zakresie bankowości – należy wymagać odpowiednich procedur oraz szkoleń swoich pracowników, w tym zwłaszcza tych z call center, tak aby przeprowadzane przez nich rozmowy i uzyskiwane w ich trakcie oświadczenia klientów nie pozostawiały wątpliwości co do ich znaczenia, tj. dbanie o jednoznaczność i klarowność otrzymywanych informacji oraz ewentualne wzywianie klienta do doprecyzowania znaczenia danej wypowiedzi. Powyższe zasady nabierają szczególnego znaczenia, jeśli klientem jest konsument. Konsument jest bowiem z założenia podmiotem, który posiada tendencję do wyrażania się w sposób niezgrabny, czasem nieskładny lub dwuznaczny; klaryfikacja tego typu wypowiedzi jawi się jako szczególnie istotna, jeśli przedmiotem rozmowy są oświadczenia/dyspozycje o znaczeniu prawnym. Innymi słowy, rolą pracownika banku jest w tego typu przypadkach odpowiednie „wyluskanie” sedna danej wypowiedzi i usunięcie możliwych wieloznaczności. Przeprowadzona przez Sąd analiza rozpatrywanej rozmowy pozwanej z pracownikiem powódki z lutego 2016 roku nie pozwala na przyjęcie, że w jej trakcie pozwana w sposób nie budzący wątpliwości potwierdziła aktualność adresu na osiedlu (...) – na pytanie o to zareagowała bowiem zagubieniem, swoistą niezręcznością, zakłopotaniem; w ocenie Sądu wynika to z tego, że wedle jej wiedzy (...) powinno być już na ten moment w posiadaniu jej aktualnego adresu (ul. (...)), który nota bene jednoznacznie i pewnie wybrzmiał, gdy w pytaniu poprzedzającym konsultant zapytał ją o adres zamieszkania. W obliczu powyższego nie sposób uznać, że powódka przesłała wypowiedzenie umowy kredytowej na ostatni znany jej adres pozwanej – tym była bowiem ulica (...). Na marginesie warto odnotować, że rozpatrywane wypowiedzenie zostało zaadresowane na adres „osiedle (...), (...)-(...) Ż.”. Literalnie jest to więc adres odmienny od adresu z pierwotnej umowy ((...) zamiast (...)); z dużym jednak prawdopodobieństwem przesyłka ta została przez Poczte-Polską doręczona pod adres z osiedla (...) – założyć można bowiem, że w przeciwnym wypadku przesyłka wróciłaby do nadawcy z adnotacją „brak adresu/adres nieprawidłowy”, tymczasem została ona podwójnie awizowana.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w oparciu o normę art. 98 k.p.c. i wyrażoną w niej zasadę odpowiedzialności za wynik procesu. Na przedmiotowe koszty złożyły się koszty zastępstwa procesowego (3600 złotych) oraz opłata od pełnomocnictwa (17 złotych).

Z:

- 1) odnotować;
- 2) odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć wnoszącemu o nie;
- 3) w przypadku złożenia i opłacanie wniosku o uzasadnienie przez drugą ze stron - proszę wykonać w stosunku do tej strony tożsame czynności jak w pkt 2;

(...) Kamil Leśniewski, 24.10.2023r.